

33 . Istria | Județ: Constanța | Punct: Cetate | Anul: 2011

Anul: 2011

Cod RAN: 62039.01

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca greacă, Epoca elenistică, Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie

Tipuri sit: tip neprecizat, amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic, Religios, ritual și funerar

Autori: Mircea Victor Angelescu, Virgil Apostol, Alexandru Avram, Iulian Bîrzescu, Valentin Victor Bottez, Laurențiu Cliante, Mircea Mihail Dabîca, Iulian Ganciu, Monica Mărgineanu-Cârstoiu, Karen Maurer, Irina Nastasi, Florina Panait-Bîrzescu, Alexandra Clara Țârlea, Ștefan Vasiliță

Instituții: Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Universităț Vienna, Austria, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie

Raport

La reluarea săpăturilor de la Histria după război, în 1949, Gr. Florescu a preluat cercetarea incintei. Totodată a realizat și o descriere extrem de minuțioasă a stadiului în care ajunsese cercetările în timpul lui V. Pârvan și S. și M.F. Lambrino la care face dese și prețioase referiri prin sintagma "vechile săpături" menită a eluda citarea numelor celor ce participaseră sau conduseseră cercetările în perioada 1914-1942.

Problema incintei va fi atinsă, chiar dacă numai sumar, de V. Canarache și S. Dimitriu în momentul realizării secțiunii magistrale est-vest („marele șlitz”), pornind de la țărmul lacului Sinoe și care străbate cetatea romană târzie până dincolo de Poarta Mare, continuând apoi prin câteva secțiuni până pe platoul din vestul cetății². Descrierea săpăturii în zona în care aceasta a intersectat zona Porții Mari a incintei târzii a adus unele elemente noi pentru cercetarea acestui monument³.

Perioada cea mai prolifică pentru cercetări, dar și pentru publicații, ce au avut drept obiect incintele histriene a fost cea a anilor 1960-70. Principalele progrese în cunoașterea incintelor au fost cele concretizate în cercetările la „incinta elenistică din valul III”⁴ și cele realizate cu ocazia restaurării zidului roman târziu de incintă și a edificiului Terme I, realizate în etape succesive de minuțioasă cercetare⁵.

Cercetărilor de teren li s-au adăugat nu mai puțin importante studii aerofotogrammetrice realizate și publicate de Al. S. Ștefan⁶ a căror utilitate și valabilitate a rămas la fel și astăzi.

Astăzi nu știm mai nimic despre latura de est în afara interpretării făcute de Al.S. Ștefan⁷ fotografiei publicate de M. Lambrino⁸.

Săpăturile arheologice din acest sector din 2011 au urmărit un dublu scop anul acesta - pe de o parte identificarea traseului incintei romane târzii faza A și pe de altă parte urmărirea traseului incintei grecești elenistice de care este suprapusă, pentru care au fost efectuate o serie de sondaje:

S.032/2011 - sondaj în camera U care a permis observația că în apropierea, spre sud, a colțului incintei starea de conservare a zidului elenistic este foarte bună - el păstrându-se pe o înălțime de aprox. 1,5 m. măsurată de la stâncă, fiind descoperit in situ un fragment de zid cu patru asize formate din blocuri de calcar cu dimensiunea de 0,75 x 0,50 x 25 m.

S.033/2011 - sondaj deschis cu scopul obținerii unor date stratigrafice referitoare la faza A a zidului de

incintă roman târziu, ce suprapune zidul de incintă elenistic în camera Q care a permis identificarea fazei A care suprapune incinta elenistică și a unui fragment de inscripție traianică.

S.036/2011 - sondaj la nord de zidul roman târziu faza A și zidul de incintă elenistic, lângă zidul de est al turnului I care a avut drept rezultat identificarea zidului roman târziu faza A pe toată lățimea sa (paramente și emplecton).

S.034/2011 - sondaj imediat la vest de turnul I, paralel cu latura de vest a turnului. A permis identificarea paramentului interior al zidului elenistic pe o distanță de cca 2 m. S-au păstrat numai primele două asize cu o înălțime de aprox. m. Emplectonul păstrat aici în mică măsură, în legătură cu paramentul interior, nu demonstrează decât că era format din mici blocuri de calcar legate cu un lut foarte rezistent. Paramentul exterior și fundația sa a fost pus în evidență pe o distanță de cca. 19 m. Faza A suprapune elenisticul pe o dist. de 2,10 m de la zidul curinei spre vest după care au trasee diferite astfel încât în dreptul colțului de sud-vest al turnului i distanța dintre ele este de 1,3 m.

S.037/2011 (7 x 2 x 2,5 m) - sondaj est-vest imediat la nord de alee - aleea nu a permis amplasarea mai la sud a secțiunii. Sub stratul amenajării aleii (0,30 m) a apărut un strat de dărâmătură amestecată gros de cca. 1,20 m. Ceramica descoperită aici care este databilă în intervalul sec. II - VII, ceea ce confirmă caracterul eterogen al acestei dărâmături care este de pus în legătură cu construcția valului II de apărare - așa cum, de altfel, o confirmă și profilul de sud al secțiunii. Dedesubt a apărut numai un strat gros de pământ negru de peste 1 m grosime care suprapune un strat de 0,70 m de nisip. Această secțiune dovedește că ne aflăm în exteriorul cetății, probabil în zona vechii coaste a mării, și că zidul elenistic de incintă a suferit o schimbare de traseu pe distanța de cca. 15 m dintre S.34 și S.35/2011.

În secțiunea S.026/2010 aflată în imediata apropiere, spre nord, a colțului zidului se constată de asemenea o stare mai bună a zidului - din paramentul interior se păstrează trei și chiar patru asize, atent lucrate și îmbinate.

În secțiunea S.034/2011 incinta elenistică a fost identificată pe o distanță mai mare și, în consecință, permite considerații mai ample privind modul de realizare a zidului cetății în acest sector.

Inițial a fost trasată o secțiune în formă de L, cu latura lungă (14 x 3 m) la baza zidului exterior de sud al turnului I. Latura scurtă (5 x 3 m) a fost realizată la baza laturii de vest al turnului I. Cele două secțiuni au fost comasate în momentul în care a devenit necesară extinderea cercetării către vest și am realizat o nouă suprafață de 54 mp, care înconjoară turnul I.

Fotografiile aeriene realizate în anii 195410 și 195911 ne arată existența unei secțiuni lungi de cca 28 m, pe direcția est-vest, realizată de-a lungul peretelui sudic al turnului I. Din păcate, nu știm ca vreun rezultat al acestor cercetări să fi fost publicat. Cert este că suprafața cercetată de noi prezenta urme de afectare puternică de către săpăturile și intervențiile anterioare - unele fiind probabil realizate și cu prilejul restaurării masive a zidului histrian de incintă înainte de 197712.

Aceste săpături anterioare nu au ajuns însă până la nivelul pânzei de apă freatică din anul 2011, așa cum o dovedește profilul de vest pe care se vede sub stratul de piatră folosită pentru restaurare (în care a fost găsită o monedă de 15 bani din 1972) un strat uniform de nisip și scoici nederanjat indicând că în extremitatea vestică a șanțului, cel puțin, săpăturile nu au coborât până la nivelul acestor dale de calcar.

Fundația incintei elenistice, în tronsonul cercetat, se prezintă neuniform:

- pentru fundația paramentului exterior este realizată o structură foarte solidă constituită din dale groase (20-25 cm) de calcar de lungime inegală, așezate alternativ, pe două șiruri. Lungimea acestor dale este de 1,10-1,20 m și 0,50-0,60 m, iar lățimea prezintă unele mici variații. Aceste dale sunt așezate alternativ - una lungă urmată de una scurtă, apoi una scurtă urmată de una lungă - astfel încât rezultă o platformă uniformă. Dalele de calcar sunt de fapt material re-utilizat, provenind din construcții dezafectate, așa cum o dovedesc și unele piese care au urme de prelucrare: orificii de ivăre (dalele 1A, 2A și 3A), urme de crampoane (dala 5A)13. Cele două șiruri de dale se păstrează, perfect aliniate spre exterior, pe o distanță de X m, alcătuind un soclu așezat pe un strat de nisip și pietriș ce se află pe același nivel cu pânza de apă freatică, ceea ce a îngreunat foarte mult cercetarea. Deasupra acestui soclu se așează prima asiză a fundației pentru care au fost

---

utilizate blocuri de mari dimensiuni și care lasă în afară dalele pe o distanță de 0,2 m, astfel rezultând o talpă a zidului lată de 0,2 m care poate fi urmărită pe toată lungimea acestui tronson. Această primă asiză, împreună cu talpa alcătuită din dalele menționate, continuă pe sub zidul cortinei i și cel al Turnului I exact în locul în care, privind din interiorul cetății, poate fi observată discontinuitatea constructivă care a permis susținerea ipotezei privind adăugarea mai târzie a cartierului din sud-vestul cetății.

În S.34/2011 zidul de incintă elenistic a fost surprins de la ieșirea de sub cortina i (paramentul exterior) și de sub latura de sud a turnului I (paramentul interior) și până la o distanță de 14 m., spre vest.

Paramentul exterior poate fi văzut ieșind de sub zidul cortinei i și este compus dintr-un șir de blocuri de calcar și gresie turoniană cu lungimi diferite: 0,59 m, 0,5 m, 0,62 m, 0,57 m (urmă de crampon pe latura vestică), 0,8 m, 2,25 m (o arhitravă refolosită) și 1,85 m, dar de înălțime regulată (cca. 0,30-0,35 m).

Informații suplimentare online

[Raportul 4731 din cronica.cimec.ro](http://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](#)
